Remissyttrande över SOU 2026:35

En åldersgräns för barns tillgång till sociala medier

Till: Socialdepartementet

Diarienummer: S2026/01273

Remissinstans: Skärmtrygg Barndom

Datum: 29 oktober 2026

1. Sammanfattning

Skärmtrygg Barndom välkomnar förslaget om en lagstadgad åldersgräns för barns tillgång till sociala medier. Vi anser att det är ett viktigt steg för att stärka barns rätt till skydd, trygghet och hälsa i digitala miljöer.

Vi anser samtidigt att förslaget behöver förstärkas och kompletteras. Barns digitala utsatthet är inte begränsad till sociala medier eller till användning i inloggat läge. Barn kan exponeras för pornografi som innehåller strypvåld och andra former av sexuellt våld, liksom grova våldsskildringar och annat skadligt innehåll genom sökmotorer, videodelningsplattformar och andra digitala tjänster.

Skärmtrygg Barndom är en ideell barnrättsorganisation som arbetar med att förebygga barns utsatthet i digitala miljöer genom utbildning, kunskapsspridning, kostnadsfria samtalsstöd och påverkansarbete.

Vår utgångspunkt är att ansvaret för barns säkerhet i första hand ska ligga hos dem som utvecklar och tillhandahåller digitala tjänster, inte hos barnen eller deras vårdnadshavare.

Skärmtrygg Barndom föreslår att:

- Åldersgränsen för sociala medier fastställs till 16 år i stället för föreslagna 15 år.
- Gränsen gäller fram till barnets 16-årsdag, inte enbart fram till ingången av det kalenderår barnet fyller 16 år.
- Utredningens linje att inte införa ett generellt undantag genom vårdnadshavares samtycke behålls.
- Undantagen för bland annat spelplattformar omprövas utifrån tjänsternas faktiska riskfunktioner.
- Regeringen utreder hur barn kan skyddas även när digitala tjänster används utan inloggning.
- Regeringen verkar för en effektiv 18-årsgräns och tillförlitlig åldersverifiering för tillgång till pornografiskt innehåll.

· Sökmotorer och andra tjänster som gör pornografiskt innehåll tillgängligt omfattas av ett sammanhängande barnskydd, även i utloggat läge.

· Åldersverifiering utformas så att användarens personliga integritet skyddas.

· Regeringen verkar för effektiv tillämpning och vidareutveckling av EU förordning om digitala tjänster, DSA.

· Regleringen förenas med tydlig tillsyn, effektiv uppföljning och sanktioner mot tjänsteleverantörer som inte uppfyller sina skyldigheter.

2. Barns rätt till skydd måste vara utgångspunkten

Barnkonventionen slår fast att barnets bästa ska beaktas vid beslut som rör barn.

Barn har rätt till skydd mot våld, övergrepp och sexuellt utnyttjande. De har också rätt till information, privatliv och delaktighet.

Dessa rättigheter gäller även i digitala miljöer.

Barnkonventionens artikel 17 behandlar bland annat skydd mot information och material som kan vara skadligt för barns välfärd. Artiklarna 19 och 34 behandlar skydd mot våld respektive sexuellt utnyttjande.

FN barnrättskommitté har i sin allmänna kommentar nr 25 om barns rättigheter i den digitala miljön betonat betydelsen av att stater och företag respekterar och skyddar barns rättigheter online.

Skärmtrygg Barndom anser att dessa principer måste få ett tydligare genomslag i regleringen av digitala tjänster.

I dag förutsätts vårdnadshavare ofta själva känna till vilka tekniska skydd som finns, hur de aktiveras och hur de behöver anpassas över tid.

Det innebär att barns skydd riskerar att variera beroende på familjens digitala kunskaper och resurser.

Barns rätt till skydd kan inte vara beroende av föräldrarnas tekniska kompetens.

Vi förespråkar därför att digitala tjänster utformas med ett starkt barnskydd som utgångspunkt, i enlighet med principen om inbyggd säkerhet, safety by design.

3. Åldersgränsen för sociala medier bör vara 16 år

Skärmtrygg Barndom tillstyrker införandet av en lagstadgad åldersgräns men förespråkar 16 år i stället för 15 år.

Utredningens förslag är ett viktigt steg för att stärka barns skydd mot risker som kan uppstå på sociala medier, bland annat skadligt innehåll, oönskade kontakter och funktioner som uppmuntrar till omfattande användning.

Vi bedömer att en 16-årsgräns skulle ge ett starkare skydd under de tidiga tonåren.

En åldersgräns kan också underlätta för vårdnadshavare genom att skapa en gemensam norm för när barn får börja använda dessa tjänster.

Mediemyndighetens undersökning Ungas syn på åldersgränser i sociala medier visar att 70 procent av de 1 745 tillfrågade personerna i åldern 15–24 år var positiva till åldersgränser för sociala medier.

Detta visar att det finns ett betydande stöd bland unga, som själva vuxit upp med sociala medier, för principen om åldersgränser för yngre barn, även om uppfattningarna om den lämpliga åldern varierar.

Åldersgränsen bör gälla från födelsedagen

Utredningen föreslår att barn inte ska få tillgång till vissa sociala medier i inloggat läge före det kalenderår de fyller 15 år.

Skärmtrygg Barndom anser att en åldersgräns bör knytas till barnets faktiska ålder.

Vi föreslår därför att gränsen gäller fram till barnets 16-årsdag.

Inget generellt undantag genom vårdnadshavares samtycke

Skärmtrygg Barndom tillstyrker utredningens linje att inte införa ett generellt undantag som gör det möjligt att kringgå åldersgränsen genom vårdnadshavares samtycke.

Ett sådant undantag skulle riskera att återföra ansvaret för barnskyddet till enskilda familjer.

Barn och vårdnadshavare ska inte heller kunna straffas för att en åldersgräns överträds. Ansvaret för att upprätthålla regleringen ska ligga hos tjänsteleverantörerna.

Fortsatt skydd för alla under 18 år

En åldersgräns innebär inte att skyddsbehovet upphör när barnet får tillgång till tjänsten.

Även 16- och 17-åringar har rätt till särskilt skydd.

Skärmtrygg Barndom anser därför att åldersgränsen måste kombineras med ett fortsatt starkt skydd för samtliga minderåriga.

4. Regleringen måste utgå från faktiska risker

Utredningen föreslår undantag för bland annat plattformar vars huvudsakliga användningsområde är dataspel samt för vissa mindre aktörer.

Skärmtrygg Barndom anser att dessa undantag behöver omprövas.

Barns utsatthet avgörs inte enbart av hur en digital tjänst kategoriseras.

En spelplattform kan exempelvis innehålla chattfunktioner, direktmeddelanden och möjligheter för vuxna att kontakta barn.

Sådana funktioner kan medföra risker som liknar dem på traditionella sociala medier.

Vi förespråkar därför en riskbaserad och teknikneutral reglering.

Digitala tjänster med likartade riskfunktioner bör omfattas av jämförbara skyddskrav.

Samtidigt behöver regleringen vara proportionerlig och skilja mellan exempelvis ett spel utan sociala funktioner och en spelplattform med omfattande möjligheter till kontakt och innehållsdelning.

5. Skyddet måste även beakta användning utan inloggning

Utredningens föreslagna åldersgräns avser tillgång till vissa sociala medier i inloggat läge.

Skärmtrygg Barndom anser att detta är en viktig begränsning som behöver uppmärksammas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Barn kan exponeras för pornografi och annat skadligt innehåll utan att vara inloggade.

Det gäller exempelvis genom sökmotorer, videodelningstjänster och pornografiska webbplatser.

Ett barn kan också använda en vuxens telefon eller dator och därmed möta andra skyddsinställningar än på sitt eget konto.

Det är därför inte tillräckligt att barnskyddet enbart utgår från ett korrekt registrerat barnkonto.

Barns rätt till skydd ska inte upphöra när barnet loggar ut eller använder en vuxens enhet.

Vi uppmanar regeringen att särskilt analysera hur skyddet mot skadligt innehåll kan stärkas även vid användning utan inloggning.

6. Pornografiska webbplatser och videodelningsplattformar

Skärmtrygg Barndom anser att barns tillgång till pornografiskt innehåll måste behandlas som en central digital barnskyddsfråga.

Pornografiskt innehåll kan nås genom webbplatser och digitala tjänster som inte kräver registrering eller tillförlitlig ålderskontroll.

Vi förespråkar därför att tillgång till pornografiskt innehåll ska förutsätta att användaren har styrkt att personen fyllt 18 år.

Det ska inte vara tillräckligt att användaren själv intygar sin ålder genom att klicka på en knapp.

Ålderskontrollen behöver vara tillförlitlig och utformad så att den ger ett faktiskt skydd för minderåriga, enligt modern teknik som finns idag och även tar hänsyn till personlig integritet.

Skärmtrygg Barndom välkomnar åldersverifiering på pornografiska webbplatser även om åtgärderna inledningsvis endast omfattar vissa tjänster.

Sådana åtgärder kan begränsa barns tillgång till innehållet på de berörda webbplatserna.

De har också ett viktigt normerande signalvärde, jämförbart med åldersgränser på nätkasino, alkohol och tobak: pornografi är inte innehåll avsett för barn.

Samtidigt är det angeläget att skyddet inte stannar vid enskilda webbplatser.

Barn kan nå pornografiskt innehåll via många olika digitala tjänster.

En effektiv reglering måste därför omfatta även de vägar genom vilka innehållet blir tillgängligt.

7. Sökmotorernas ansvar

Skärmtrygg Barndom vill särskilt lyfta sökmotorernas betydelse för barns exponering för pornografiskt innehåll.

Sökmotorer spelar en central roll för hur användare hittar och får tillgång till innehåll på internet.

Skyddsfunktioner som bygger på användarens registrerade eller uppskattade ålder kan vara otillräckliga när barn använder vuxnas konton eller söker utan inloggning.

Vi anser därför att regeringen bör verka för ett sammanhängande skydd som inte förutsätter att barnet har ett särskilt barnkonto.

Utgångspunkten bör vara att explicit pornografiskt innehåll inte görs tillgängligt via söktjänster innan användarens vuxna ålder har verifierats.

En sådan ordning behöver utformas med tydliga avgränsningar så att barn fortfarande kan få tillgång till saklig information om sexualitet, hälsa, sexuella övergrepp och stödinsatser.

Skärmtrygg Barndom anser att regeringen bör analysera hur mycket stora sökmotorers befintliga skyldigheter enligt DSA kan användas för att stärka barnskyddet och vilka kompletterande krav som behöver utvecklas på EU-nivå.

8. Samma grundprincip som för nätspel om pengar

Sverige har redan etablerat principen att vissa digitala tjänster är förbehållna vuxna.

Enligt spellagen (2018:1138) gäller en 18-årsgräns för spel om pengar. Licensierade spelbolag har skyldigheter att kontrollera användarnas identitet och ålder.

Ansvaret ligger hos tjänsteleverantören.

Skärmtrygg Barndom anser att samma grundläggande ansvarsfördelning bör tillämpas för pornografiskt innehåll.

Barn ska inte behöva identifieras som barn för att skyddas från pornografi. Den som vill få tillgång till pornografiskt innehåll ska i stället behöva styrka att personen är vuxen.

Det innebär inte att pornografiska webbplatser behöver få tillgång till användarnas identitet, tack vare teknik som finns tillgänglig idag.

Tvärtom bör integritetsskydd vara en grundläggande förutsättning för framtida åldersverifieringssystem.

9. Integritetsskyddande åldersverifiering

Skärmtrygg Barndom anser att effektiv åldersverifiering måste kombineras med ett starkt skydd för den personliga integriteten.

Tekniska lösningar bör utformas så att en tjänst kan få besked om att användaren uppnått en viss ålder utan att samtidigt få tillgång till personens namn, personnummer eller andra onödiga personuppgifter.

EU-kommissionen arbetar med integritetsskyddande lösningar för åldersverifiering.

Skärmtrygg Barndom anser att Sverige bör verka för gemensamma europeiska lösningar som bygger på dataminimering, säkerhet och tillförlitlighet.

Även verifieringsleverantörens behandling av uppgifter behöver begränsas så att användares besök på känsliga webbplatser inte kartläggs i onödan.

Barns rätt till skydd och vuxnas rätt till privatliv ska båda tillgodoses.

10. DSA och plattformarnas ansvar

EU förordning om digitala tjänster, DSA, innehåller bestämmelser som är centrala för barns säkerhet online.

Skärmtrygg Barndom vill särskilt uppmärksamma artiklarna 28, 34, 35 och 45.

Artikel 28 innehåller krav på lämpliga och proportionerliga åtgärder för en hög nivå av integritet, säkerhet och trygghet för minderåriga på onlineplattformar som är tillgängliga för dem.

Artikel 34 kräver att mycket stora onlineplattformar och mycket stora sökmotorer bedömer systemrisker, däribland negativa effekter på minderårigas rättigheter och välbefinnande.

Artikel 35 kräver att dessa tjänster vidtar rimliga, proportionerliga och effektiva åtgärder för att begränsa identifierade systemrisker.

Artikel 45 möjliggör frivilliga uppförandekoder som kan bidra till att hantera systemrisker.

Skärmtrygg Barndom anser att barns exponering för pornografiskt och sexuellt våldsamt innehåll måste uppmärksammas i riskbedömningar och riskbegränsande åtgärder.

Det gäller särskilt mycket stora sökmotorer och plattformar där innehåll kan nås utan att användarens ålder har verifierats.

DSA innebär dock inte i sig ett generellt krav på att alla sökmotorer ska åldersverifiera samtliga användare innan pornografiskt innehåll visas.

Vi uppmanar därför regeringen att verka både för en effektiv tillämpning av befintliga regler och för att kompletterande skyddskrav utvecklas på europeisk nivå.

Frivilliga uppförandekoder bör komplettera, inte ersätta, bindande skyldigheter.

11. EU Kids Act och nya digitala tjänster

Europeiska kommissionen presenterade i september 2026 ett förslag till förordning om digitala miljöer som är ansvarsfulla och kan ställas till svars, EU Kids Act.

Förslaget behandlar bland annat sociala nätverk, videodelningsplattformar, onlinespel och vissa AI-tjänster.

Det innehåller också krav på inbyggd säkerhet och ålderssäkring.

Skärmtrygg Barndom välkomnar ambitionen att stärka barns skydd genom gemensamma europeiska regler.

Vi anser att Sverige bör verka för en hög skyddsnivå, inklusive en 16-årsgräns för sociala medier.

Regeringen bör också särskilt bevaka att pornografiskt innehåll, riskfyllda kontaktfunktioner och nya AI-baserade tjänster omfattas av ett ändamålsenligt skydd.

AI-följeslagare och konversationsbaserade tjänster kan skapa särskilda risker för barn när de exempelvis möjliggör gränsöverskridande eller sexualiserad kommunikation.

AI-teknik kan också användas för att framställa manipulerade sexuella bilder av verkliga barn.

Skärmtrygg Barndom anser därför att den fortsatta regleringen måste vara teknikneutral och utgå från de risker som tjänsternas funktioner faktiskt medför.

12. Pornografi, sexuellt våld och strypvåld

Skärmtrygg Barndom vill särskilt uppmärksamma barns exponering för pornografiskt innehåll som skildrar sexuellt våld och strypning.

Det finns anledning att beakta hur sådant innehåll kan påverka barns och ungas föreställningar om sexuella relationer och våld.

Skärmtrygg Barndom anser att samhällets kunskap om barns utsatthet för pornografi och sexuellt våld måste bygga på flera kunskapskällor. Utöver vetenskaplig forskning behöver stor vikt läggas vid klinisk erfarenhet, observationer från hälso- och sjukvård, elevhälsa och andra yrkesgrupper som möter utsatta barn och unga, samt barns och ungas egna erfarenheter och vittnesmål. Detta är särskilt viktigt eftersom det pornografiska innehållet och barns sätt att exponeras för det förändras snabbt, vilket ställer höga krav på samhällets förmåga att tidigt uppmärksamma nya risker och skadeverkningar.

Dessa kunskapskällor är särskilt betydelsefulla för att tidigt uppmärksamma nya risker och förändrade beteendemönster, även innan omfattande forskning finns tillgänglig.

Forskning om våld och strypning i pornografi

En studie av Shor och Liu (2026) analyserade 255 populära pornografiska videor från perioden 2000–2024. Synlig fysisk aggression förekom i 43,9 procent av filmerna i urvalet. Förekomsten av aggression var nästan tre gånger så hög under den sista som under den första tioårsperioden. Forskarna fann också en statistiskt signifikant ökning av skildringar av slag och strypning. Ökningen av fysisk aggression drevs dock främst av fler skildringar av smisk. Resultaten visar att våldsinslag är vanliga i det undersökta materialet och att skildringar av strypning har ökat över tid.

En tidigare innehållsanalys av Fritz med flera (2020), som omfattade 4 009 scener från stora pornografiska webbplatser, identifierade strypning som en av de återkommande formerna av fysisk aggression. Studiernas resultat gäller de undersökta urvalen och ska inte utan vidare likställas med förekomsten i all pornografi.

Internationella erfarenheter från brottsbekämpande myndigheter

Enligt uppgifter från den brittiska polisorganisationen National Police Chiefs' Council (NPCC), som rapporterades i januari 2024, utgjorde minderåriga 52 procent av de misstänkta i det analyserade materialet om sexualbrott mot barn i England och Wales. Polisens barnskyddsansvarige Ian Critchley pekade på tillgången till våldsam pornografi som en faktor som enligt hans professionella bedömning förvärrar problemen. Uppgifterna visar inte i sig ett fastställt orsakssamband, men understryker vikten av att beakta brottsbekämpande myndigheters erfarenheter i det förebyggande barnskyddsarbetet.

Rättsmedicinalverkets kartläggning

Rättsmedicinalverket (RMV) redovisade i september 2025 ett regeringsuppdrag om strypvåld.

Arbetet omfattade en vetenskaplig kunskapsöversikt och en kartläggning av svenska rättsmedicinska ärenden.

Kartläggningen omfattade bland annat 617 ärenden om icke-dödligt strypvåld från 2022.

I drygt en tredjedel av dessa ärenden saknades synliga skador.

RMV framhåller att strypning kan vara livshotande och att frånvaro av synliga skador inte utesluter att strypvåld har förekommit.

Myndigheten konstaterar också att vissa studier indikerar att upprepad strypning kan påverka hjärnfunktionen på längre sikt, men att kunskapsläget fortfarande är osäkert.

Skärmtrygg Barndom anser att denna medicinska kunskap måste beaktas när samhället utformar skyddet för barn och unga mot sexuellt våldsamt innehåll.

13. Tillsyn, sanktioner och uppföljning

Lagstadgade åldersgränser måste förenas med effektiv tillsyn.

Skärmtrygg Barndom anser att det ska finnas tydliga tillsynsansvar och möjlighet att ingripa mot tjänsteleverantörer som inte uppfyller sina skyldigheter.

Sanktioner bör vara proportionerliga men tillräckligt kännbara för att säkerställa efterlevnad.

Barn och vårdnadshavare ska inte bära ansvaret för tjänsteleverantörernas brister.

Regleringens effekter behöver också följas upp.

Det är särskilt viktigt att undersöka hur väl ålderskontroller fungerar, hur barn faktiskt exponeras för skadligt innehåll och om skyddet fungerar även vid användning utan inloggning eller via vuxnas konton.

Barn och unga bör ges möjlighet att bidra med sina erfarenheter i uppföljningen.

14. Förebyggande arbete och stöd till viktiga vuxnaLagstiftning och tekniska skydd behöver kompletteras med utbildning, kunskapsspridning och stöd till vuxna som möter barn.

Skärmtrygg Barndom arbetar med att stärka föräldrar, skolpersonal, elevhälsa, vårdpersonal och andra viktiga vuxna genom utbildningar och kostnadsfria, åldersanpassade samtalsstöd.

Vår erfarenhet är att många vuxna efterfrågar konkreta verktyg för att kunna skydda barn och genomföra individ- och åldersanpassade samtal om digitala risker.

Detta gäller inte minst pornografi, sexuellt våld och digitala kontaktförsök.

Det förebyggande arbetet kan dock aldrig ersätta ett starkt grundskydd.

Skolor, familjer och ideella organisationer ska inte behöva kompensera för brister i digitala tjänsters säkerhet.

15. Avslutande synpunkter

Skärmtrygg Barndom välkomnar förslaget om en lagstadgad åldersgräns för sociala medier.

Vi förespråkar en 16-årsgräns och anser att regleringen behöver kompletteras med starkare krav på tjänsteleverantörernas ansvar.

Vi vill särskilt framhålla att barns skydd mot pornografiskt innehåll kräver en bredare lösning än åldersgränser för traditionella sociala medier.

Åldersverifiering på pornografiska webbplatser är ett viktigt första steg, men en helhetslösning måste också omfatta sökmotorer och andra digitala tjänster som gör innehållet tillgängligt.

Barns skydd mot pornografi ska vara standard, oavsett vilket konto de använder och oavsett om de är inloggade.

Den som vill få tillgång till pornografiskt innehåll ska i stället behöva styrka att personen är minst 18 år. Detta bör ske genom tillförlitliga och integritetsskyddande lösningar, vilket är möjligt med den teknik som finns idag.

Vi uppmanar regeringen att verka för en sammanhängande nationell, nordisk och europeisk reglering där barns rätt till skydd är utgångspunkten.

Ansvaret för barns säkerhet på internet ska ligga hos dem som utvecklar och tillhandahåller tjänsterna, inte hos barnen själva.

Elsa Lantz

Grundare och generalsekreterare,
Skärmtrygg Barndom

skarmtryggbarndom.se

Referenser

SOU 2026:35. En åldersgräns för barns tillgång till sociala medier. Socialdepartementet, 2026.

FN konvention om barnets rättigheter.

FN barnrättskommitté (2021). General Comment No. 25 on Children's Rights in Relation to the Digital Environment.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 om digitala tjänster (DSA).

Spellagen (2018:1138).

Europeiska kommissionen (2026). Förslag till EU Kids Act, COM(2026) 681.

Regeringskansliet (2026). EU Kids Act, faktapromemoria 2026/27.

Mediemyndigheten (2026). Ungas syn på åldersgränser i sociala medier.

Rättsmedicinalverket (2025). Regeringsuppdrag om strypvåld, slutredovisning och vetenskaplig kunskapsöversikt.

Shor, E. & Liu, X. (2026). The Rise of Spanking, Hitting, and Strangulation: A Longitudinal Evaluation of Aggression in Pornography. The Journal of Sex Research, 63(4), 596–608. DOI: 10.1080/00224499.2025.2565660.

Fritz, N. m.fl. (2020). A Descriptive Analysis of the Types, Targets, and Relative Frequency of Aggression in Mainstream Pornography. Archives of Sexual Behavior. DOI: 10.1007/s10508-020-01773-0.

The Guardian (10 januari 2024). Children now 'biggest perpetrators of sexual abuse against children', police say. https://www.theguardian.com/society/2024/jan/10/children-now-biggest-perpetrators-of-sexual-abuse-against-children